

Barn och unga som vårdas utanför hemmet

inkl. hälsoundersökning och obruten skolgång

Överenskommelse

För samverkan mellan kommunerna i Kalmar län och Region Kalmar län

2021

Länsgemensam ledning i samverkan

Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Innehåll

1 Inledning.....	3
2 Utgångspunkter.....	3
3 Samverkansformer	4
4 Ansvar	4
5 Hälsoundersökning för placerade barn och unga	6
6 Skolgång för placerade barn och unga.....	8
7 Uppföljning och revidering av överenskommelsen	9
8 Avvikelsehantering.....	9
9 Upprättad och godkänd.....	9
Ändringshistorik	10

1 Inledning

Barnkonventionen tydliggör såväl barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa, rätten till skolgång som ansvaret då ett barn är placerat utanför hemmet (artikel 24, 25 och 28)¹ För att peka på det gemensamma ansvaret för de placerade barnen ställs krav på överenskommelser mellan Sveriges regioner och kommuner för att möta upp placerade barn och ungas behov².

Denna överenskommelse, beslutad av Läns gemensam ledning i samverkan i Kalmar län, är länets övergripande styrdokument för samverkan avseende målgruppen med målet att barn och unga som vårdas utanför hemmet tillförsäkras bästa uppnåeliga hälsa, skolresultat och får sitt behov av vårdinsatser oavsett huvudman tillgodosedda.

2 Utgångspunkter

Kommunerna i Kalmar län och Region Kalmar län ska arbeta i samverkan utifrån följande utgångspunkter:

- Med barnkonventionen som utgångspunkt ska barnets/den ungas bästa gälla.
- I alla överväganden som rör barn och unga ska barnet/den unge ges möjlighet att uttrycka sin mening och få den respekterad.
- Barn och unga ska ges ett sådant stöd att de i möjligaste mån kan fostras, bo och leva i sina familjer och vara kvar i den förskola/skola de tillhör.
- Barnet/den unge ska få stöd utan oskäligen dröjsmål.
- Ett barns eller en ungdoms intresse får aldrig åsidosättas på grund av att skilda huvudmän har olika verksamhets- och kostnadsansvar. Överenskommelsen bygger på tillit och förtroende mellan huvudmännen.

Överenskommelsen för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet, med dess tillhörande praktiska anvisningar gällande hälsoundersökningar, har som syfte att förtydliga mål, uppdrag och ansvarsfördelning mellan berörda verksamheter så att de barn och unga som behöver insatser inte faller mellan de olika ansvarsområdena.

Målgrupp för överenskommelsen är de barn och unga, 0 tom 20 år, som vårdas utanför hemmet med stöd av Socialtjänstlagen (2001:453), Lagen om särskild vård av unga (1990:52), Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller Lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128).

Barn och unga som är boende i familjehem med stöd av 9 kap. 8 § Lagen om särskilt stöd och service (LSS) ingår inte i den målgrupp som avses med denna överenskommelse

¹ Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

² 16 kap. 3 § HSL och 5 kap. 1 d § SoL

3 Samverkansformer

Samverkan mellan berörda verksamheter sker på tre olika nivåer; länsövergripande regional nivå, lokal nivå samt på individuell nivå.

Regional samverkan	Styrgrupp: Länsgemensam ledning i samverkan inom förskola/skola, socialtjänst och angränsande område Hälso- och sjukvård i Kalmar län Samordnande grupp Barn och unga: Den samordnande gruppen är en del i den regionala stödstruktur som finns i Kalmar län med representation från socialtjänst och skola, hälso- och sjukvårdsförvaltning, primärvårdsförvaltning, psykiatriförvaltning, folkhälsa, invånarmedverkan och hab/rehab. Arbetet leds av två utvecklingsledare.
Lokal samverkan	Arbetsgrupper: <ul style="list-style-type: none"> • Norr: Västervik, Vimmerby, Hultsfred • Mellan: Oskarshamn, Högsby, Mönsterås • Sydöst: Kalmar, Borgholm, Mörbylånga • Sydväst: Nybro, Emmaboda, Torsås
Samverkan på individuell nivå	Samverkan mellan medarbetare från förskola/skola, socialtjänsten och verksamheter inom Region Kalmar län, tillsammans med barnet/den unge och dennes familj. Vid behov genom en Samordnad individuell plan (SIP) .

4 Ansvar

Barn kan ibland behöva boende utanför sitt eget hem. Det kan handla om att socialtjänsten placerar enligt SoL eller LVU eller att man inom psykiatrin erbjuder behandling genom heldygnsvård.

Verksamheternas egna uppdrag

Boende och sociala insatser genom socialtjänsten

Skälet till att ett barn behöver boende utanför sitt hem kan vara olika. Vanligast är att bedömning gjorts att ett barn är i behov placering på grund av antingen sina hemförhållanden eller på grund av barnets/den unges egna beteende. Inför en placering upprättas alltid en vårdplan som beskriver målen och VAD som ska göras. Det upprättas också en genomförandeplan som mer konkret beskriver HUR detta ska ske.

Både vård- och genomförandeplan ska även innehålla åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

Psykiatrisk heldygnsvård och behandling genom BUP

Inom psykiatrin kan det ibland handla om att man behöver ge psykiatrisk behandling genom heldygnsvård. Det sker då det inte går att genomföra behandlingen inom BUP:s öppenvård. Personal inom den psykiatriska kliniken bedömer och beslutar om behandlande heldygnsvård. Behandling i heldygnsvård sker inom BUP enligt Hälso- och sjukvårdslagen eller Lagen om psykiatrisk tvångsvård.

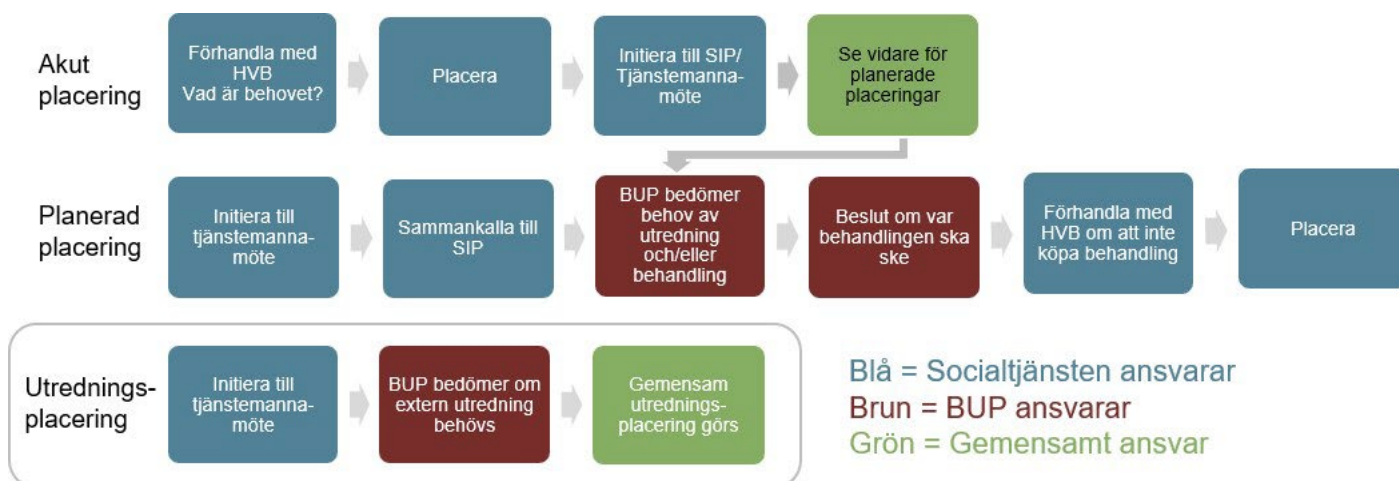
Gemensamma uppdrag

Boende och sociala insatser genom socialtjänsten
+
Psykiatrisk utredning, behandling

Då socialtjänsten placerar ett barn utanför hemmet finns ibland behov av psykiatrisk utredning och/eller behandling. De psykiatriska insatserna bedöms i dessa fall av BUP. I denna bedömning tas hänsyn till att det är en riskfaktor att vara placerad. I de fall då BUP bedömer att en barnpsykiatrisk utredning eller behandling behövs tar BUP ansvar för att detta sker. Om barnet placeras av socialtjänsten i annan region än Region Kalmar län, är det i den regionen som barnets behov bedöms och också får sin barnpsykiatriska utredning/behandling. Öppenvården sker således där barnet bor om man inte är överens om annat.

Process vid placering då flera huvudmän är involverade

Följande bild visar hur processen ser ut då barn/unga som placeras har behov av både socialtjänst och BUP.

Hur man går till väga när barnet/den unge inte är känd hos flera verksamheter

Då ett barn eller ungdom inte är aktuell i annan verksamhet, och då man ser ett behov av detta är det [riktlinjerna kring SIP](#) som används.

Vid avslut av placering

I samband med att en placering ska avslutas bör överväganden göras om ytterligare fler verksamheter bör involveras. Om så är fallet är det [riktlinjerna kring SIP](#) som används.

5 Hälsoundersökning för placerade barn och unga

Fysiska, psykiska och orala hälsoproblem är kraftigt överrepresenterade hos barn som far illa i sin hemmiljö eller placeras på grund av eget beteende, jämfört med övriga barn. De barn och unga som placeras i familjehem eller på Hem för vård eller boende (HVB) är därför att betrakta som en högriskgrupp både vad gäller aktuella och framtida hälsoproblem.

Målgrupp

Hälsoundersökning, inklusive oral hälsoundersökning, ska erbjudas de barn och unga, 0–20 år, som med stöd av Socialtjänstlagen (SoL) eller Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), är:

- föremål för utredning som lett fram till avsikten att placera för vård utanför det egna hemmet eller
- placerade för vård utanför det egna hemmet
- om det inte är tydligt obehövt och motsvarande kunskap redan finns hos socialnämnden

Överenskommelsen omfattar inte

- Läkareundersökning enligt 32 § LVU³ som syftar till att identifiera sjukdom, skada eller funktionsnedsättning och kan ha betydelse för behovet av LVU-vård och för planering av den vård och placeringsform som är tänkt. Ett barn eller en ung person 18–20 år som undersöks av en läkare enligt 32 § LVU, har i de flesta fall även behov av en hälsoundersökning vid ett senare tillfälle. Med anledning av de korta tidsfristerna i ett LVU-ärende, måste dock vid behov undersökning enligt 32 § genomföras skyndsamt.
- Hälsoundersökning enligt lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. som erbjuds av regionen. Dock har ett barn eller en ung person 18–20 år och som erhållit en hälsoundersökning för asylsökande rätt till, och ofta även behov av den hälsoundersökning för placerade barn och unga som denna överenskommelse gäller, inför placering.
- Läkareundersökning vid misstanke om brott mot barn, s.k. rättsläkarundersökning.

Ansvarsfördelning mellan socialnämnd och hälso- och sjukvård

Till denna överenskommelse finns Praktiska anvisningar Hälsoundersökningar som ett stöd avseende rutiner i aktuella verksamheter. Utgångspunkten för dessa Praktiska anvisningar är Socialstyrelsens författning och allmänna råd (HSLF-FS 2019:19) som tydliggör ansvarsfördelning i respektive verksamhet och vad hälso- och munhälsoundersökningen ska innehålla. I de Praktiska Anvisningar fastslås även tidsgränser för dessa undersökningar.

Kostnad

Både hälso- och oral hälsoundersökning är kostnadsfri. Även återkoppling och utlåtande av den medicinska bedömningen från hälso- och sjukvård och tandvård inom Region Kalmar län till socialnämnd är kostnadsfri.

³ Socialstyrelsen (2020) LVU – Handbok för socialtjänsten

6 Skolgång för placerade barn och unga

Ansvaret för att ett skolpliktigt barn får den utbildning som barnet har rätt till åligger flera parter: vårdnadshavare, den kommun där eleven är folkbokförd, placerande kommuns socialtjänst samt huvudmannen för skolan. Det finns därför behov av samverkan och samordning mellan skola och socialtjänst såväl inför placering, under placering som inför avslut. Samverkan behöver ske både på en övergripande nivå och kring enskilda barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Verksamheterna kan erhålla stöd kring samverkan i [SAMS – Obruten skolgång för placerade barn och unga](#), ett material utarbetat av Socialstyrelsen, Skolverket och Specialpedagogiska myndigheten.

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende eller hem för vård eller boende verka för att de får lämplig utbildning.⁴ Av genomförandeplanen ska det framgå vilka åtgärder som planeras för att barnet eller den unge ska få lämplig utbildning i förskola eller skola.⁵ Socialnämnden ska vara aktiv i att få till stånd de insatser som barnet kan vara i behov av. Exempelvis kan det vara lämpligt att nämnden är delaktig när skolan tar fram ett åtgärdsprogram för någon som är placerad i familjehem eller på hem för vård och boende (HVB).⁶

Skolans ansvar

Var ett barn eller ungdom som vårdas utanför hemmet är folkbokförd avgör vilken kommun som har ansvaret för förskola och skola. Detta bestäms oftast utifrån placeringsform. Det är den kommun där eleven är folkbokförd som har det övergripande ansvaret för att se till att eleven fullgör sin skolgång, även om skolgången sker i en skola med annan huvudman än folkbokföringskommunen. Placerade barn och unga har rätt till utbildning på samma villkor som andra barn och unga som är bosatta i kommunen.

Överlämning ska ske från förskola/skola i placerande kommun, till förskola/skola i ny folkbokföringskommun. För att detta ska kunna ske på adekvat sätt, är det placerande kommuns socialtjänst ansvar att avisera en kommande placering till aktuell förskola/skola efter samtycke från vårdnadshavare. Den kommun där eleven blir folkbokförd alt skolhuvudman inom HVB/SiS ska samverka med placerande kommuns socialtjänst kring barnets/den unges skolsituation under placeringen.

---

⁴ Socialstyrelsen (2020), Handbok Placerade barn och unga

⁵ 7 kap. 3 § SOSFS 2012:11

⁶ Socialstyrelsen (2020), Handbok Placerade barn och unga

7 Uppföljning och revidering av överenskommelsen

Samordnande grupp Barn och unga ansvarar för årlig uppföljning av verksamheternas följsamhet med överenskommelsen med hjälp av inkomna avvikelser, se nedan.

Vart tredje år ska Samordnande grupp Barn och Unga göra en översyn och föreslå nödvändiga revideringar för att överenskommelsen ska uppnå sitt syfte.

Revidering kan eventuellt behöva göras om förutsättningar ändras i lagstiftning, föreskrifter, allmänna råd eller dylikt. Revidering sker av Samordnande grupp Barn och Unga och beslutas sedan av Läns gemensam ledning i samverkan. Ändringar skrivs ned i versionshistorik.

8 Avvikelsehantering

De avvikelser som görs i verksamhetssystemet Stella lämnas årligen av *Informationsöverföringsgruppen* till Samordnande grupp Barn och unga och utgör underlag till eventuell revidering i dokumentet.

I de lokala samarbetsgrupper som finns i länet, diskuteras vid två tillfällen per år (vår och höst) avvikelser i relation till samverkan mellan medverkande verksamheter som inte skrivits i Stella.

9 Upprättad och godkänd

Denna överenskommelse är upprättad och godkänd av Läns gemensam ledning i samverkan inom förskola/skola, socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län 2021-11-26.

Dokumentet återfinns på [Vårdgivarwebben](#) under Läns gemensam ledning

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2022-10-31	Lokal samverkan – ändrat från 3 till 4 grupper Hemsida – länk till Vårdgivarwebben	Samordnande grupp barn och unga genom Margit Lindholm Johansson och Denise Göransson